

Európa felé

Európát sokféleképpen definiálhatjuk. Földrajzi nagyság — a kontinensek egyike, mégpedig a legkisebb. Politikai nagyság — évszázadokon át ez a csöppnyi kontinens, közvetlen környezetével, azonosnak tartotta magát „a” földkerekséggel, majd újabb századokon át uralkodott a világ nagy része fölött. Kulturális–civilizációs nagyság — itt fejlődtek ki azok a tudományok, amelyek korunk tudományos–technikai forradalmához vezettek. Vallási nagyság — innen indult el a kereszténység világhódító útjára. Etikai nagyság — itt vetették meg a szabadság és a jogrend alapjait.

Európáról írt egyik tanulmányában Ratzinger bíboros a nacionalizmust, egyetlen nemzet „mitikus felmagasztalását” Európa ősbűnének nevezi. Azt a magatartást ítéli el, amely a saját nemzetét akarja fölébe emelni a világnak. Hozzáteszi, hogy ehhez nemegyszer az egyházak is segítséget nyújtottak. „Az »Isten velünk« jelszavával bekebelezték a Szentet, s megpróbálták a kereszténység erőt a nacionalizmus szolgálatában mozgósítani.”

Ratzinger a nacionalizmusok fölé emelkedő összeurópai és globális szolidaritás megteremtését tartja korunk egyik legfőbb feladatának. „A nemzetállami modellt végleg föl kell váltania a kulturális közösség tágas horizontú elgondolásának, a nacionalizmus tévútja helyébe az egész emberiséget összefogó szolidaritásnak kell lépnie. Nem az »egymás ellen«, hanem egyes-egyedül az »együtt egymással« vezérelve tudja felépíteni az egyes nemzeteket is.”

Az egyes országoknak ezt a társadalom egészében, kontinensünknek összeurópai szinten, az emberiségnek globális méretekben kell megvalósítania. Ratzinger bíboros a saját érdekeit mások kárára érvényesítő, az igazságosságot elvető államot „jól szervezett és irányított rablóbandának” nevezi. A rablócsapat — mondja — csupán pártos, a csoportérdekek által meghatározott mértéket ismer. Valódi jogállam viszont csak akkor jöhet létre, ha olyan igazságosságra épít, amely nem a csoportérdekekre alapozódik, hanem olyan egyetemes mértékhez igazodik, amely fölötté áll az embernek. „Ahol Istent kizárják, ott a rablóbandák elve jut érvényre.”

Hogyan járulhat hozzá ehhez az egyház? Azáltal, hogy visszanyúl legősibb, evangéliumi gyökereihez, leveti a történelem során ráarakódott sallangjait, és Mestere nyomán hirdeti az Isten Országának örömhírét: Istennek azt a szeretetét, amely testvériségre és szolidaritásra hív meg minden embert. Ebben adhat példát és modellt egy valódi társadalmi és nemzetközi összefogásnak, amely egymással, nem pedig egymás ellen építi közös jövőjét.